

BELEIDSINSTRUMENTEN IN DE STRIJD TEGEN ZWERFVUIL IN ZEE

Leerlingen maken kennis met de internationale pogingen om zwerfvuil en meer algemeen vervuiling te bestrijden. Ze onderzoeken beleidsinstrumenten die ingezet worden om de regionale zeeën van Europa te beschermen en bestuderen verdragen, strategieën, betrokken landen en mijlpalen.

VAKGEBIEDEN

Maatschappijleer, taal, milieu

LEEFTIJD

14-15 jaar

DUUR

90 minuten

DOEL

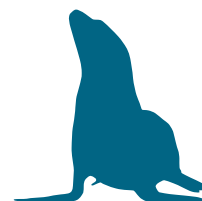
- Begrijpen dat zwerfvuil in zee een wereldwijd probleem is.
- Leren over Europees en regionaal beleid en initiatieven met betrekking tot zwerfvuil in zee.

INTERNET BRONNEN

Marine Strategy Framework Directive (MSFD): <http://ec.europa.eu/environment/water/marine>,
www.noordzeeloket.nl/projecten/europese-kaderrichtlijn-mariene-strategie/
Barcelona Convention: www.unepmap.org Bucharest Convention: www.blacksea-commission.org
Helsinki Convention: www.helcom.fi OSPAR Convention: www.ospar.org
MARPOL Convention: www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Prevention-of-Pollution-from-Ships-%28MARPOL%29.aspx
Basel Convention: www.basel.int
UNCLOS Convention: www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_overview_convention.htm

SECTIE **D**

WERKEN AAN
OPLOSSINGEN

Goede en effectieve wetgeving is noodzakelijk om het probleem van zwerfvuil op te lossen. Aangezien zwerfvuil zich niet aan grenzen houdt, is het belangrijk om internationale wetgeving te ontwikkelen. Er zijn vele wetten die aan dit probleem raken, maar ze zijn complex en vaak overlappend. Er zijn gedetailleerde lokale, regionale en wereldwijde wetten. Het probleem is vaak de handhaving.

Op EU niveau

De EU Kader Richtlijn Mariene Strategie (KRM) / Marine Strategy Framework Directive (MSFD)

De Kader Richtlijn Mariene Strategie, aangenomen in 2008, is een belangrijk wettelijk instrument dat een platform biedt voor acties op Europees niveau. Het is gericht op effectievere bescherming van de zee en kust van Europa en op het bereiken van een *goede milieutoestand* in 2020. De lidstaten worden opgeroepen om eigen beleid te maken gericht op het verbeteren van het mariene ecosysteem. Daarvoor zijn er 11 richtlijnen beschreven in de KRM, waarvan er een gewijd is aan zwerfvuil. De te ontwikkelen strategie moet voldoen aan (a) een gedetailleerde evaluatie van de huidige status van het milieu, (b) een definitie van een *goede milieutoestand* en, (c) duidelijke doelen omschrijven en een monitoring programma bevatten. In 2012 hebben de lidstaten de milieutoestand van hun mariene ecosystemen geëvalueerd, hebben ze de grootste pijnpunten geïdentificeerd en doelen gesteld. In 2015, moeten ze een reeks maatregelen hebben ontwikkeld om de *goede milieutoestand* te bereiken. Maar om de doelstellingen voor 2020 te bereiken zullen de landen met elkaar moeten samenwerken.

Het blijkt nu dat zwerfvuil een van de grootste problemen vormt binnen de KRM. Daarom is er in 2010 een werkgroep opgericht die speciaal aan dit probleem werkt en de lidstaten adviseert. Er is een beoordeling uitgevoerd van de huidige toestand waarbij ook de bronnen, trends en effecten van zwerfvuil in de zee zijn beoordeeld. Dit onderzoek zal de lidstaten helpen om effectieve monitoring programma's op te zetten.

Naast de KRM zijn er nog verschillende andere EU beleidsinstrumenten die betrekking hebben op zwerfvuil in zee. Zoals de richtlijnen over afval, verpakkingen, stortplaatsen, havenvoorzieningen, water, zwemwater, etc.

Op Europees Regionale Zeeën niveau

De Barcelona Conventie (Middellandse Zee)

De Conventie voor de bescherming van het mariene milieu en kustregio van de Middellandse Zee, bekend als de Barcelona Conventie is in 1976 door 22 Mediterrane landen aangenomen. Het doel is bescherming van de Middellandse Zee en de kust en duurzame ontwikkeling op regionaal en nationaal niveau. In 1995 is er nog een amendement gekomen waarbij de reikwijdte werd uitgebreid naar planning en integraal management van de kustregio.

De Barcelona Conventie omvat 7 protocollen die ieder een specifiek milieubeschermingsproblematiek behandelen. Het *Protocol on Land Based Sources and Activities* behandelt het probleem van zwerfvuil in zee expliciet. De andere protocollen raken meer indirect aan het management van zwerfvuil in de zee. In 2012 werd het *Strategic Framework for Marine Litter Management* aangenomen en kort daarna, eind 2013 werd het *Regionale Actie Plan Zwerfvuil in Zee* ook aangenomen door de deelnemende partijen.

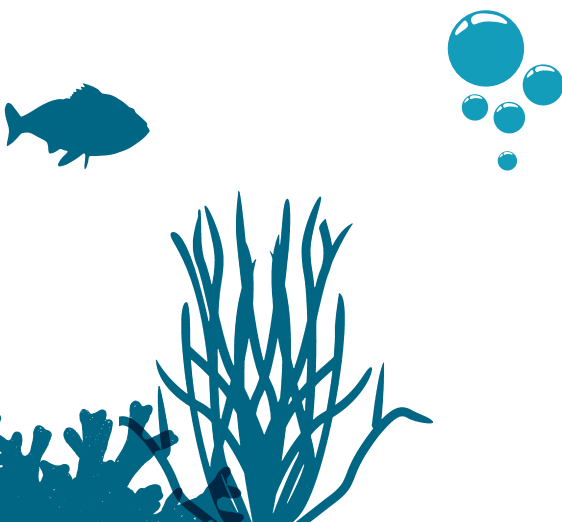
De Boekarest Conventie (Zwarte Zee)

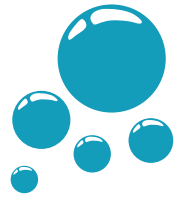
De *Conventie om de Zwarte Zee tegen Vervuiling te Beschermen*, ook wel bekend als De Boekarest Conventie werd getekend in Boekarest in 1992 en aangenomen door zes deelnemende partijen in 1994. De Boekarest Conventie heeft tot doel vervuiling te bestrijden die voortkomt vanaf het land en vanaf zeetransport, en streeft naar een duurzame ontwikkeling van maritieme hulpbronnen. De overeenkomst is opgebouwd uit drie protocollen voor land gerelateerd zwerfvuil, gestort vuil en ongelukken zoals olierampen etc.

Omdat het zwerfvuilprobleem nog niet erg bekend is in de regio van de Zwarte Zee, zijn er weinig regels opgesteld. Er is wel kortgeleden een protocol opgesteld maar dit is nog niet van kracht. Het '*Protocol on the Protection of the Marine Environment of the Black Sea from Land-Based Sources and Activities*' is wel erg belangrijk omdat zwerfvuil in zee hierin 'gevaarlijk materiaal' wordt genoemd.

De Helsinki Conventie (Oostzee)

In 1974 tekenden alle aan de Oostzee grenzende landen een conventie die alle bronnen van zwerfvuil rond deze zee aanpakt. Deze *Helsinki Conventie ter bescherming van de zeemilieu in de Oostzee* werd van kracht in 1980. Door de politieke veranderingen in Europa werd deze conventie in 1992 aangepast en ondertekend door de Oostzeelanden en de Europese

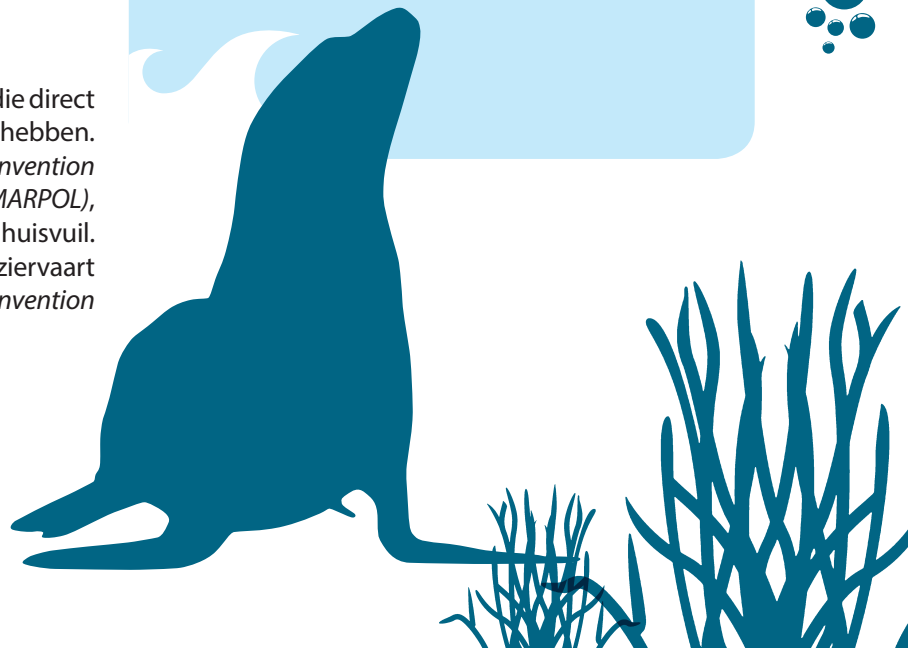
Unie en aangenomen in 2000. De Conventie heeft tot doel om vervuiling te verminderen afkomstig uit: rivieren, estuaria, overstorten en uitlaten, vuilstorten en scheepvaart en ook luchtvervuiling wordt meegenomen.

De deelnemende partijen hebben een aantal aanbevelingen aangenomen om het zeemilieu beter te beschermen, direct of indirect gerelateerd aan zwerfvuil. Tot voor kort werd zwerfvuil in het Oostzeegebied niet als een groot probleem beschouwd, omdat er weinig onderzoek bekend is naar het fenomeen. Dit is aan het veranderen en het onderwerp komt steeds hoger op de agenda.

De OSPAR Conventie (Noord Oost Atlantische Oceaan) *The Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic*, ofwel de OSPAR Conventie, werd in 1992 aangenomen en werd van kracht in 1998. Het werd samengevoegd met de Oslo Conventie (1972) over afval storten op zee en de met de Paris Conventie (1974) over land gerelateerde vervuiling. De OSPAR Conventie heeft tot doel om vervuiling te verminderen afkomstig uit: land gerateerde bronnen, storten, verbranding en offshore bronnen. Daarnaast willen ze de huidige milieutoestand van de zee vaststellen
OSPAR en voorgaande verbanden werken al lang aan het onderwerp zwerfvuil in zee. Het grootste deel van hun monitoring programma gaat over zwerfvuil. Ze ondersteunen initiatieven die bijdragen aan directe vermindering van zwerfvuil zoals *'Fishing for Litter'*.
www.ospar.org

Op wereldniveau

Er zijn verschillende internationale conventies die direct of indirect iets met zwerfvuil in zee te maken hebben. Vooral bijlage V van de *International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (MARPOL)*, behandelt het voorkomen van zwerfvuil via huisvuil. Het is van toepassing op visserij-schepen, pleziervaart en commerciële scheepvaart. De *London Convention*

on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter probeert zwerfvuil in zee te verminderen door afvaldumping op zee te voorkomen. Andere conventies van belang zijn de *Basel Convention on the Trans-boundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal* en de *United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)* die zich beide richten op het beheer van zee als hulpbron.

Hoe de niet-roken-wet tot gevolg had dat het aantal sigarettenpeuken op straat groeide

Omdat roken in openbare ruimte in veel landen verboden is, staan rokers nu vaak buiten. Bij gebrek aan asbakken belanden de peuken op straat, in de gracht of in het riool waardoor het mogelijk is dat de peuken naar zee stromen. Dit voorbeeld laat zien dat er een verschil is in de mate van handhaving van verschillende wetten (anti roken tegenover anti vervuiling) en in dit geval ten nadele van het milieu. Dit moet natuurlijk rechtgezet worden, maar daarnaast kan publieke bewustwording en preventieve maatregelen zoals draagbare asbakjes en het aanleggen van rookzones deze trend beteugelen.

Materiaal

Schrijfblok en pen

Instructies

De leraar legt de verschillende bestuurlijke niveaus uit: lokaal, regionaal, nationaal, Europees en mondiaal. De leerlingen lezen de tekstblokjes en onderzoeken daarna welke beleidsinstrumenten (strategieën, conventies) in hun land van toepassing zijn.

De leerlingen analyseren deze beleidsinstrumenten in groepjes en geven antwoord op de volgende vragen:

- Wat is het doel van de strategie/conventie? Gaat de conventie over monitoring, handhaving of beiden?
- Welke landen zijn betrokken bij de conventie?
- Om welke ecosystemen gaat het in de conventie (kust, onderwater, zeebodem)?
- Welke doelen zijn meetbaar? Wanneer moeten de doelen bereikt zijn?
- Hoe wordt de toepassing op een regionaal niveau gemeten?

De leerlingen bekijken de voor hun land relevante wetgeving en actieplannen die afgeleid zijn van de hierboven behandelde beleidsinstrumenten. Daarna beantwoorden ze de volgende vragen:

- Bestaat er een actieplan?
- Welke autoriteit is verantwoordelijk voor de uitvoering hiervan?
- Welke belangrijke activiteiten of maatregelen worden in het plan beschreven?
- Zijn er al resultaten bekend?

De leerlingen brengen het onderwerp onder de aandacht bij hun lokale autoriteit. Ze schrijven een brief of regelen een interview met bijvoorbeeld burgemeester, wethouder of minister. Dit zijn enkele vragen die gebruikt kunnen worden:

- Bent u op de hoogte van de beleidsinstrumenten en maatregelen die er bestaan met betrekking tot zwerfvuil in zee?
- Bent u in staat om ze te implementeren?
- Zo ja, wanneer en hoe?/Zo nee, waarom niet?
- Wat heeft u nodig om beter te kunnen handhaven?
- Wie moeten beter geïnformeerd worden over dit onderwerp?

Uitbreiding

De leerlingen doen een kleinschalig onderzoek om uit te vinden welke doelgroepen op de hoogte zijn van de conventies die hun land heeft getekend. Doelgroepen zijn onder andere: strandtenthouders, vissers, haven autoriteiten, bemanning op vracht- en cruiseschepen etc. Als hieruit duidelijk wordt dat een doelgroep niet goed is geïnformeerd kunnen de leerlingen een bewustwordingsactiviteit bedenken.

